

't Ziternza...

... met het beroepsgeheim

uitgave december 2011

't Zit em zo...

... met het beroepsgeheim

Sommige problemen, ziektes,... kan je niet in je eentje oplossen. Om deze problemen aan te pakken, heb je hulp nodig van mensen die meer ervaring hebben, of die opgeleid zijn om te helpen bij problemen, ziektes,... Je kan natuurlijk eerst eens ten rade gaan bij de mensen in je eigen omgeving, je ouders, grootouders of andere familieleden, vrienden, leerkrachten, monitoren uit het jeugdwerk,... Maar als zij je niet kunnen helpen, zal je misschien hulp moeten vragen aan een hulpverlener (bv. medewerkers van het JAC of het CLB,...), een dokter, een advocaat,...

Wat is beroepsgeheim?

Hulpverleners, dokters, advocaten, psychologen,... kunnen je enkel helpen wanneer je hen in vertrouwen neemt. Dit wil zeggen wanneer je hen alles toevertrouwt waar je mee zit, wat er gebeurd is,... Pas wanneer ze een volledig beeld hebben van je hele situatie kunnen ze je immers goed helpen.

Het is best te begrijpen dat je dat misschien wel moeilijk vindt. Dat je wellicht niet graag moeilijke, soms intieme of geheime, details uit je **privéleven** vertelt aan vreemden.

Zo wil je met je (huis-)arts een vertrouwelijk gesprek kunnen voeren over voorbehoedsmiddelen zonder dat hij dit aan je ouders vertelt, of wil je met de CLB-medewerker kunnen praten over de moeilijke situatie thuis sinds je ouders uit elkaar gingen zonder dat je school dit te weten komt, of wil je met de Jac-medewerkster je twijfels over je seksuele geaardheid kunnen bespreken zonder dat zij dit bespreekt met je omgeving,...

Om dit een stukje gemakkelijker te maken, voerde men het '**beroepsgeheim**' in in artikel 458 van de Belgische Strafwet. Hierdoor kunnen hulpverleners, artsen, advocaten,... **gestraft** worden met geldboetes of zelfs gevangenisstraffen wanneer ze vertrouwelijke informatie over hun cliënten of patiënten zonder gegronde reden doorvertellen aan anderen.

'**Vertrouwelijke informatie**' is niet alleen de informatie die jij zelf vertelde, maar bv. ook alles wat anderen over jou vertellen, wat de hulpverlener ziet en hoort tijdens een huisbezoek, wat de dokter vaststelt tijdens een lichamelijk onderzoek,...

Wanneer je iemand in vertrouwen neemt die 'beroepsgeheim' heeft, kan je dus zeker zijn dat je geheimen niet zomaar worden doorverteld. Meer nog, als vertrouwelijke informatie toch wordt **doorverteld** kan je hiervoor klacht indienen bij de politie. Je beroepsgeheim **opzettelijk** schenden **zonder geldige redenen** is immers een **misdrijf**.

Daarnaast kan je ook een **schadevergoeding** eisen wanneer je vindt dat het doorvertellen van je vertrouwelijke informatie je schade berokkend heeft.

Wie heeft beroepsgeheim?

In artikel 458 van het Strafwetboek worden een aantal medische beroepen opgesomd waarop het beroepsgeheim van toepassing is. Bv. **dokters, apothekers, vroedvrouwen,...** Daarnaast zijn er nog een aantal wetten die het beroepsgeheim van toepassing maken op bepaalde beroepen. Zo hebben bv. **jeugdhulpverleners, consulenten bij de jeugdrechtsbank, advocaten, verpleegsters, psychologen, opvoeders in de leefgroepen** en nog een heel aantal andere beroepen ook beroepsgeheim. Ook vrijwilligers en stagiair(e)s hebben trouwens beroepsgeheim wanneer ze betrokken worden bij je hulpverlening of gezondheidszorg.

Let op: wanneer deze mensen met beroepsgeheim **in opdracht** van iemand anders werken, zullen zij soms vertrouwelijke informatie over jou kunnen en zelfs moeten doorgeven aan hun opdrachtgever.

Stel dat je voor de jeugdrechter moet verschijnen omdat je diefstallen pleegde om je drugsverslaving te kunnen betalen. Wanneer de jeugdrechter dan bv. beslist dat je verplicht therapie moet volgen om af te kicken, kan de hulpverlener die jou hiervoor begeleidt in opdracht van de jeugdrechter bepaalde informatie over jouw therapie doorgeven aan de jeugdrechter: was je altijd aanwezig op de sessies, werkte je goed mee aan de therapie, kan de therapie stopgezet worden,...? Zo kan de jeugdrechter verder beslissen over zijn opdracht.

Wie heeft geen beroepsgeheim?

Binnen de **school** hebben **leerkrachten** en **directie** geen beroepsgeheim! Ook niet de vertrouwensleerkracht of groene leerkracht. Ook de **secretaresse of de poetsvrouw** van je huisarts, op school, in de voorziening,... hebben geen beroepsgeheim.

Al deze mensen hebben wel een **ambtsgeheim** of **discretieplicht**. Dit betekent dat ze jouw vertrouwelijke informatie enkel mogen bespreken met hun collega's of baas, en eventueel met je ouders, maar niet met anderen buiten het werk.

In het algemeen kan je stellen dat iemand die een beroep uitoefent waarvoor het nodig is dat mensen hem in vertrouwen nemen zodat hij hen kan helpen, wellicht beroepsgeheim zal hebben. Bij twijfel kan je best eerst vragen of de persoon die je in vertrouwen wilt nemen, wel gebonden is door het beroepsgeheim.

Uitzonderingen op het beroepsgeheim:

- **Het afleggen van een getuigenis voor de rechter**

Wanneer iemand met beroepsgeheim moet **getuigen** voor de (onderzoeks-) rechter, kan hij, volgens art. 458 van de Strafwet, ongestraft vertrouwelijke informatie doorgeven aan de rechter. Hij is dit echter **niet verplicht**, hij kan zich ook beroepen op zijn zwijgrecht.

- **Een wettelijke verplichting**

Art. 458 van de Strafwet laat ook toe dat men zijn beroepsgeheim doorbreekt en vertrouwelijke informatie doorvertelt wanneer dit **verplicht wordt door de wet**.

Dokters moeten bv. informatie over besmettelijke ziektes doorgeven aan de overheid zodat deze maatregelen kan nemen om de besmetting tegen te houden.

- **De noodtoestand**

Soms worden hulpverleners, artsen,... op de hoogte gebracht van zeer ernstige en zelfs levensbedreigende situaties. Er kan dan sprake zijn van een **noodtoestand**. Als deze noodtoestand enkel **gestopt** kan worden door anderen (zoals de ouders van een minderjarige, de politie, het vertrouwenscentrum kindermishandeling,...) ervan op de hoogte te brengen of om hulp te vragen, kan men zijn beroepsgeheim doorbreken.

Wanneer een 16-jarige jongen bv. aan een CLB- hulpverlener vertelt dat hij van plan is om later op de avond een einde te maken aan zijn leven, kan de CLB-hulpverlener zijn beroepsgeheim doorbreken en eventueel de ouders van de jongen verwittigen van zijn voornemen. Ook wanneer een 14-jarig meisje aan een JAC-medewerkster vertelt dat ze regelmatig misbruikt wordt door haar stiefbroer, kan de JAC-medewerkster haar beroepsgeheim doorbreken en bv. het vertrouwenscentrum kindermishandeling inschakelen.

Een bijzonder voorbeeld van de noodtoestand, werd ondertussen uitdrukkelijk opgenomen in de wet: Wanneer iemand met beroepsgeheim vaststelt of te weten komt dat een minderjarige of een andere kwetsbare persoon slachtoffer is van **(kinder)mishandeling of (kinder)misbruik**, kan hij zijn beroepsgeheim doorbreken door het parket hiervan op de hoogte te brengen.

• **Kunnen je ouders te weten komen wat je in vertrouwen vertelde?**

Het beroepsgeheim geldt tegenover **iedereen**. Dit wil zeggen dat iemand met beroepsgeheim vertrouwelijke informatie over jou met niemand anders mag bespreken, ook niet met je ouders. Maar tegenover ouders wordt dit niet altijd zo strikt toegepast als tegenover andere personen...

Zolang je minderjarig bent, oefenen je ouders immers het **ouderlijk gezag** over jou uit. Dit betekent dat ze samen alle belangrijke beslissingen over jou kunnen nemen, zoals je woonplaats, schoolkeuze, hobby's, vrienden,... en ga zo maar door tot je 18 wordt. En om goede beslissingen te kunnen nemen, hebben ouders soms **informatie** nodig.

Wanneer je ouders informatie vragen over jou aan iemand met beroepsgeheim, moet deze eerst nagaan of je '**bekwaam**' bent of niet. Je bent bekwaam als je zelf kan inschatten wat in jouw belang is, én als je de gevolgen van je beslissingen voldoende kan inschatten. (In het decreet rechtspositie voor minderjarigen in de jeugdhulpverlening gaat men er bv. van uit dat je bekwaam bent vanaf 12 jaar.)

Ben je **bekwaam**, dan kan de hulpverlener, arts,... **geen informatie** over jou doorgeven aan je ouders.

Bv. Een minderjarig meisje van 16 jaar is ongewenst zwanger en wil een abortus ondergaan in een erkend abortuscentrum. Ze wil niet dat haar ouders hiervan op de hoogte worden gebracht. De hulpverleners en artsen van het centrum zijn gebonden door het beroepsgeheim en kunnen haar ouders niet inlichten.

Ben je volgens de persoon met beroepsgeheim **niet bekwaam**, dan kan hij **bepaalde gegevens** over jou wél aan je ouders doorgeven, zodat je ouders de juiste beslissingen over jou kunnen nemen. Het is de hulpverlener, dokter,... die bepaalt welke gegevens, in jouw belang, aan je ouders worden meegedeeld.

Bv. Een jongen van acht werd begeleid door het CLB omdat hij het moeilijk heeft op school. Men nam een aantal testen af om zijn IQ te bepalen. De ouders vragen bij het CLB de resultaten van deze testen op, om een beslissing te nemen over de school van hun zoon. In het belang van de jongen zal het CLB de gegevens aan de ouders bezorgen.

• **Gedeeld beroepsgeheim**

De hulpverlener of dokter aan wie je je probleem vertelde, kan je niet altijd zelf of alleen helpen. Soms zal men je moeten doorverwijzen naar een andere hulpverlener, dienst of arts, of zal men met een andere hulpverlener of dokter moeten overleggen. In dat geval is het soms nodig dat informatie over jou kan worden uitgewisseld.

Deze **uitwisseling van vertrouwelijke informatie** (die normaal onder het beroepsgeheim valt), heet het ‘gedeeld beroepsgeheim’ en is aan bepaalde **strikte voorwaarden** verbonden:

Zo moet de persoon aan wie je informatie wordt doorgegeven zelf door het **beroepsgeheim** gebonden zijn (1) (aan leerkrachten kan dus bv. geen vertrouwelijke informatie doorgegeven worden) en bij je concrete hulpverlening (2) betrokken zijn. Enkel die informatie die **noodzakelijk** is (3) voor je hulpverlening kan worden uitgewisseld, en dit kan enkel en alleen gebeuren **in jouw belang** (4). Bovendien moet je **vooraf geïnformeerd** zijn (5) over welke informatie aan wie kan worden doorgegeven (en als het kan, moet je hiermee zelfs vooraf instemmen).

Wanneer je bv. anorexia hebt en na een opname in een gespecialiseerd ziekenhuis terug naar huis mag, kan de arts van het ziekenhuis contact opnemen met je huisarts om je verdere behandeling te bespreken.

Of wanneer je bv. behandeld wordt voor erge faalangst door het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) en je gezin daarnaast ook begeleiding krijgt van een thuisbegeleidingsdienst, kunnen de hulpverleners van deze diensten ook overleg plegen om jouw hulpverlening zo goed mogelijk te organiseren.

Jouw persoonlijke hulpverlener, of dokter, bespreekt jouw situatie soms ook met de andere hulpverleners, artsen, verpleegkundigen,... van zijn dienst, van zijn **team**. Dit heet ‘**gezamenlijk beroepsgeheim**’ en kan onder dezelfde voorwaarden als die van het gedeeld beroepsgeheim.

• **Verdediging voor een rechtbank**

Wanneer iemand met beroepsgeheim zich moet **verdedigen** voor een rechtbank, bijvoorbeeld omdat hij een zware beroepsfout maakte, mag hij het beroepsgeheim ook doorbreken. Dit kan immers noodzakelijk zijn voor zijn verdediging.

Nog vragen

'Beroepsgeheim' is een zeer moeilijk maar belangrijk thema waar ook volwassenen het vaak moeilijk mee hebben.

Wanneer je na het lezen van deze folder dus nood hebt aan meer informatie over het beroepsgeheim, wanneer je wilt weten of een bepaalde persoon beroepsgeheim heeft, of wanneer je wilt te weten komen of en aan wie bepaalde vertrouwelijke informatie over jou kan doorverteld worden, kan je steeds contact opnemen met de Kinderrechtswinkel!

De "tZitemzo..."-reeks bestaat uit meerdere folders over verschillende thema's die belangrijk voor je kunnen zijn. Je leest bv. meer uitleg over 'de integrale jeugdhulp', of over je situatie 'als je problemen hebt thuis', 'als je patiënt bent' en 'als je slachtoffer bent van een misdrijf' in één van deze folders. Ook een folder 't Zitemzo '...als ouders uit elkaar gaan', '...met je advocaat' en '...als dader bent van een misdrijf',... maken deel uit van deze reeks. Alle folders uit de "tZitemzo"-reeks kunnen besteld worden bij de Kinderrechtswinkel of in PDF gedownload worden via de website www.tzitemzo.be.

Je kan de Kinderrechtswinkel bereiken via :

070/21 00 71

info@kinderrechtswinkel.be

www.kinderrechtswinkel.be

met steun van de Vlaamse overheid